

HRY NA DĚTSKÉ TÁBORY

Edita Doležalová

TEMATICKÉ HERNÍ CELKY

NÁMĚTY PRO SKUPINOVOU ČINNOST DĚTÍ

HRY DO PŘÍRODY, DO MĚSTA I DO KLUBOVNY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **restně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Úvod	7
Herní desatero	9
Tematické celky	11
Umělecké sympozium	11
Velký svatební den	15
Rodinné záležitosti	19
Za Harrym Potterem	24
Tříkrát řidičem	31
Putování časem aneb zrychlený rok	37
Nový rok a Tři králové	37
Valentýn	39
Apríl	40
Velikonoce	41
Čarodějnice	44
1. máj	45
Svátek dětí	48
Svatojánská noc	49
Dušičky	50
Čerti a Mikuláš	52
Vánoce	54
Hledá se Einstein	57
Letem světem	63
1. Hry	64
Kanada	64
Španělsko	65
Austrálie	66
USA	67
Egypt	68
Jihoafrická republika	69
Brazílie	70
Čína	71

Francie	72
Kuvajt	72
Finsko	73
2. Pracovní dílny	73
3. Mezinárodní mítink	74
Tréninkový kemp	75
Hry na louce	81
Hry v lese	113
Hry ve stanu	143
Hry v klubovně	173
Hry na hřišti	207
Hry s vodou	239
Hry v obci, ve městě	267
Seznam literatury	297
Seznam her	299

Životem každého člověka prostupují různé herní činnosti, které se odlišují formou, náplní a zaměřením s ohledem na věkovou kategorii.

Nejmenší děti rozvíjí prostřednictvím her myšlení, psychiku, řeč, motoriku a orientaci v okolním světě, který postupně poznávají.

V dospělosti je hra vyhledávanou relaxační aktivitou a také jedním z výchovných prostředků účinným při formování dětské osobnosti.

I staří lidé se dobře pobaví při organizovaných hrách pro seniory, při kterých prokazují zručnost, trénují paměť a hlavně se setkávají s vrstevníky v báječné uvolněné atmosféře.

Hry v knize jsou určeny dětem školního věku přibližně od 6 do 15 let. V tomto období tráví děti spoustu času ve společenských uskupeních, například mezi spolužáky ve škole, ve sportovních oddílech, v zájmových kroužcích, v organizacích zaměřených na zajímavou náplň volného času apod. V průběhu roku si mohou vybírat z různých nabídek kurzů, letních i zimních táborů a setkání mládeže se speciálními programy.

Cílem publikace je nabídnout vedoucím skupin dětí a mládeže zásobu činností pro volný čas. Náměty her se vztahují k současným zájmům dětí. Tematické celky her, uvedené na začátku knihy, můžete využít jako přímý návod nebo jako inspiraci k jinak zaměřenému tématu, kdy jednotlivé části této kapitoly použijete odděleně, aplikujete v jiných situacích, přizpůsobíte konkrétní věkové skupině nebo doplníte o některé z činností uvedených v následujících kapitolách.

Další hry jsou rozděleny do kapitol podle prostředí, které je vhodné pro jejich realizaci. Drobné hry lze použít téměř kdykoliv. Bohatá nabídka poslouží vedoucím k výběru her, při kterých lépe poznají povahové vlast-

nosti a odhalí schopnosti svých svěřenců, ať už kladné či záporné. Hry dětem přináší významné prožitky, poskytují společenské zkušenosti, učí řešit nejrůznější situace, komunikovat s vrstevníky, vyrovnávat se s úspěchem i neúspěchem, dodržovat pravidla, samostatně se rozhodovat a přijímat rozličné role ve skupině.

Každé dítě potřebuje pochválit a povzbudit, prožít úspěch a ocenění od kamarádů i dospělých lidí. Úspěch dítě silně motivuje k další činnosti, neúspěch, a to nejen při hrách, by měl být osobní výzvou k dalším pokusům pracovat na sobě, zlepšit se a dokázat si, že překážky je možné překonat. Úloha vedoucího je důležitá právě proto, že výběrem hry může záměrně ovlivnit vyvíjející se osobnost dítěte, její rozumové, citové i tělesné schopnosti a posilovat sociální cítění.

Samotný prožitek při hře je významnější než konečný výsledek.

Knihu věnuji vedoucím letního dětského tábora Ostrý 2003 a dětem z Mostu. Všem čtenářům přeji mnoho hezkých chvil při zodpovědné, náročné i zábavné práci s dětmi.

autorka

Herní desatero

1. Zajistěte při hrách bezpečnost.
2. Promyslete dobře organizaci hry.
3. Vysvětlete srozumitelně pravidla, při nejasnostech ihned reagujte na dotazy.
4. Zapojte do hry co nejvíce dětí vhodnou motivací.
5. Sestavte družstva přibližně stejně zdatná.
6. Kromě plánovaného času mějte vždy časovou rezervu pro případ nečekané změny.
7. Zapojte děti do přípravy hry i úklidu po skončení hry.
8. Vedte děti ke sportovnímu chování podle zásady fair play.
9. Pochvalte úspěšné hráče, povzbudte méně úspěšné.
10. Respektujte věkové odlišnosti dětí. Vhodným způsobem zapojte do her také děti s handicapem.

Význam ikon v popisech her

Zaměření

Pomůcky

Motivace

Popis

Tematické celky

Umělecké sympozium

-

rozvoj estetického citění, uměleckého vyjádření různými způsoby, seberealizace, spolupráce, komunikace verbální i neverbální, hodnocení, tolerance, zábava
-

přírodniny, čtvrtky, keramická hlína, provaz, měkký drát, nůžky, nůž, kameny, tužky, pastelky, fixy, štětce, temperové barvy, hřebeny, gumičky, skřipce, líčidla, staré noviny nebo časopisy, jehly, nitě, plastové láhve, igelitové sáčky a pytle
-

Největším uměním lidí je nalézat krásu, vnímat ji, prožívat, radovat se z ní a tvořit. Neexistuje jednotný názor na to, co je a není krásné. Člověk vnímá krásu individuálně. Umělci, mezi něž patří malíři, sochaři, hudebníci, fotografové, herci, zpěváci, návrháři i někteří řemeslníci, vyjadřují prostřednictvím své činnosti vlastní pocity, názory, fantazii. Dětská tvorba je často trvalou součástí výzdoby bytů a škol. Mladí umělci rozvíjí své dovednosti v umělecky zaměřených školách a kroužcích. Řada z nich se může pyšnit oceněními získanými v mezinárodních soutěžích.
-

Pozvěte děti na umělecké sympozium. Připravte několik stanovišť s nabídkou různých uměleckých činností. Na každém stanovišti bude instruktor, který zajistí potřebné pomůcky a v průběhu aktivit je bude doplňovat, dále dětem poskytne instrukce, pokud to bude nutné, a bude se spolupodílet na prezentaci prací. Celá akce může trvat 2 až 3 hodiny. Hotové práce prezentujte formou výstavy v táborové galerii, módní přehlídky, přehlídky účesové tvorby apod. K výrobkům přiložte cedulky se jménem a věkem autora. Pořídte fotodokumentaci nebo videozáznam některých momentů.

Aranžování přírodnin

Zahrádka, pařez: Nasbírejte přírodniny v blízkém okolí, např. trávy, květiny, listy, větvičky, mech, bobule, kamínky, kůru atd. Vyberte si vlastní způsob, jakým použijete přírodní materiály. V lese z květin, trávy, větviček a kamínků udělejte zahrádky nebo jimi ozdobte obyčejný pařez. Proměňte ho v zajímavé místo, nad kterým budou žasnout návštěvníci lesa.

Ikebana: K výrobě japonské ikebany využijte mech, do kterého budete zapichovat přírodniny. Mech položte na mělkou misku a dolévejte pod ikebany vodu. Mech nasaje vodu a naaranžované květiny se budou cítit podobně jako ve váze. Výhodou ikebany je to, že květiny a trávy můžete obměňovat.

Obrázek: Na hladkém povrchu lesní cesty nebo na hřišti sestavte konkrétní nebo abstraktní obrázek, např. obrázek dívky vytvořte z květů, stonků trav, listů a bobulí.

Postavička: Lesního mužička, kostlivce nebo vílu vyrobíte ze zajímavého samorostu nebo z větvi. Připevněte borovou šiškou jako hlavu, pomocí provazu a drátku přivažte další části těla a zdobte podle vlastní fantazie.

Bodypainting

Název tohoto výtvarného umění vznikl z anglických slov body – tělo a paint – malovat. Znamená tedy malování na tělo. Na tomto stanovišti budou tvůrci pracovat ve dvojicích. Model musí být spoře oblečen, nejlépe pouze do plavek. Malíř promyslí motiv, který chce ztvárnit, a vybere část těla, na kterou bude malovat. Kromě barev potřebuje také hadřík s vodou. Buďte připraveni, že model nebo modelka se budou při malování smát a šukat tělem, příčinou budou lechtivé tahy štětcem. S pomalovaným tělem se může živý obraz pohybovat celý den až do večerního sprchování.

Barvy přírody – malba

Rozdejte dětem čtvrtky. Vydejte se do blízkého okolí hledat vše, čím můžete na čtvrtku malovat, aniž použijete běžné výtvarné potřeby. Zjistíte, že

malovat lze listy, květy, bobulemi, kůrou apod. Podle použitých přírodnin najdete různé odstíny zelené, žluté, červené i hnědé barvy. Nakreslete obrazy pouze pomocí barev objevených v přírodě.

Výrobky z hlíny

Z keramické hlíny, kterou necháte několik hodin schnout, vyrobte praktické hrnky, vázičky, dózy nebo sošky, zvířata, ozdobné přívěšky atd. Tomu, kdo s hlínou nikdy nepracoval, poraďte, jak postupovat. Hotové práce vystavte. Po skončení tábora si je děti mohou odvézt domů, kde jim budou připomínat táborový umělecký den.

Oděvní tvorba

Budeme vyrábět oděvy z přírodnin, z papíru, z plastů a oděvy kombinované z různých materiálů. Při skupinové práci potřebujete vybrat manekýnku nebo manekýna. Dohodněte se, z jakého materiálu vytvoříte originální oděv. Vzájemně si radte a pomáhejte. Vrcholem této práce bude účast na módní přehlídce.

Kadeřnické a kosmetické studio

Kadeřníci a vizážisté se spolupodílí na přípravách módních přehlídek. Připravují manekýnky a manekýny, upravují jejich vlasy a líčí obličej.

Pokuste se na tomto stanovišti vytvořit kreativní účes některého kamaráda nebo instruktorky s dlouhými vlasy. Na tomto stanovišti by měla být instruktorkou dívka, které má zkušenosti s líčením i odličováním. Využijte dostupné prostředky, pokud máte vlastní gely, sponky, ozdobné skřipce atd., použijte je též. Zároveň můžete oživit tvář kamaráda zajímavým líčením. Chlapcům poskytne instruktorka radu, k čemu se některá líčidla používají. V kadeřnickém a kosmetickém studiu nechte tvořit děti ve dvojici, pokusí se ozdobit navzájem jeden druhého. Hotové účesy a vizáže prezentujte na přehlídce.

Malba na kameny

Najděte v okolí tábora kamenné sestavy různých velikostí. Zvolte si jeden nebo více námětů a utvořte skupiny. Členové jedné skupiny pomalují kameny podobným motivem. Nebojte se velkých ploch. Pod rukama malířů na kameny může vzniknout sbírka brouků (skutečných i fantastických), skalní město, zahrada s exotickými květinami, parkoviště dopravních prostředků, zvířata obří velikosti apod.

Pohlednice

Ze čtvrtky vystříhnete libovolný formát pohlednice (obdélník, ovál, kruh). Na jednu stranu napište adresu a pozdrav rodičům, prarodičům nebo přátelům. Druhou stranu pohlednice vyzdobte originálním způsobem. Zvolte námět, který se vztahuje k táborovému pobytu – příroda, akce dětí, zajímavosti v okolí apod. Nezapomeňte na pohlednici nalepit známku požadované hodnoty a včas ji odeslat.

Velký svatební den

spolupráce, komunikace, rodinné vztahy, chápání práva a povinností, organizační dovednosti, tvořivost, zručnost, asertivita, sounáležitost

barevné, kreповé a ozdobné balicí papíry, psací a kreslicí potřeby, čtvrtky, hudební nahrávky a přístroje, potraviny, nádobí, fotoaparát, videokamera (podle možností), přírodniny, textilní materiál a oděvy, jehly, nitě, bižuterie apod.

Dvojice lidí, kteří se mají rádi, pečeti svůj vztah sňatkem, stanou se manžely. Jde o zcela dobrovolné rozhodnutí dvou lidí. Ale nemusí tomu tak být vždy, některé páry spolu žijí stejně jako manželské páry, ale bez svatby. Svatební obřad trvá jen chvíli, ale předchází mu poměrně náročné přípravy. Obřad se koná na úřadě nebo v kostele, v poslední době si může nevěsta a ženich zvolit pro obřad libovolné místo, například letadlo, horský vrchol apod. Počet svatebčanů je rozličný. Svatební den je mimořádným zážitkem, na který lidé vzpomínají po celý život.

Nabídněte dětem, ať samy připraví svatební obřad se vším, co k němu patří. Po veškerých přípravách bude akce vrcholit svatbou a oslavou spojenou s pohoštěním a diskotékou.

Podle počtu dětí rozhodněte, jestli budete realizovat jednu, dvě nebo více svateb najednou. Při větším počtu manželských párů si budou realizační týmy vzájemně konkurovat a budou mít možnost porovnat výsledky své práce s jiným týmem. Vyvrcholení akce pak bude společné pro všechny týmy.

Nevěsta a ženich: Mezi dětmi se vždy najdou méně ostýchaví jedinci. Vyzvěte chlapce a dívky k vytvoření partnerských dvojic. Kdo nechce tvořit dvojici, nemusí, stane se spoluorganizátorem dalších činností a pro tuto chvíli zůstane v roli diváka.

Dohodněte se, která dvojice (chlapec a dívka) uzavře na táboře fiktivní sňatek. Budoucí ženich a nevěsta budou mít rozhodující slovo při přípravách celého obřadu. Do organizace se pak zapojí všichni členové skupiny.

Plán příprav: Zapište na velký papír vše, co je nutné před obřadem zajistit. Rozdělte si úkoly a některé role – oddávající úředník, svědkové ženicha a nevěsty, fotograf, kameraman apod. Nevěsta a ženich budou spolupra-

covat s ostatními. Odhadněte, kolik času vám přípravy zaberou (1 až 2 hodiny). Sejděte se po určité době a předved'te ostatním členům skupiny výsledky své práce. Vyslechněte hodnocení ostatních, komentáře, případně připomínky a návrhy a reagujte na ně.

Kdo bude se svým úkolem hotov, může nabídnout pomoc ostatním.

Plán příprav navrhnou děti, dospělí smí přispět radami, bude potřeba připravit:

- ▶ svatební oznámení,
- ▶ seznam hostů, pozvánky,
- ▶ zajištění hudební produkce,
- ▶ slavnostní oděv pro nevěstu a ženicha, doplňky,
- ▶ prstýnky,
- ▶ kadeřnickou službu pro nevěstu,
- ▶ kytice pro nevěstu a družičky,
- ▶ výzdobu,
- ▶ slavnostní řeč oddávajícího úředníka, přípitek,
- ▶ knihu pro podpis ženicha, nevěsty a svědků, pero,
- ▶ fotografování,
- ▶ videozáznam,
- ▶ slavnostní tabuli, pohoštění,
- ▶ organizaci hostů při obřadu a po něm,
- ▶ vtipné svatební dary.

Průběh svatby: Ženich a nevěsta se nastrojí do slavnostního oděvu. S průvodem svatebních hostů se odeberou k místu, kde proběhne obřad. Vyslechnou řeč oddávajícího úředníka, předají si prstýnky a podepíší se do knihy. Po nich se podepíší svědkové. Ostatní hosté přijdou novomanželům blahopřát a předají jim svatební dary.

Všichni pak odejdou ke slavnostně nazdobeným stolům. Dostanou pohoštění (oběd, večeři, svačinu, pití, sušenky, slané pečivo apod.).

Potom novomanželé rozbalí svatební dary a ukáží je přítomným hostům.

Svatba může probíhat i jinak, záleží na tom, jak se děti domluví.

Připomeňte si některé lidové zvyky, např. ženich navlečený do chomoutu, rozbitý talíř na střepy pro štěstí, které zametají oba novomanželé, polévku jí novomanželé ze společného talíře apod.

První tanec patří novomanželům, potom se hosté vystřídají při tanci se ženichem nebo nevěstou a nakonec se rozběhne taneční zábava pro všechny. Můžete navést skupinu chlapců k únosu nevěsty. Únosci pak mohou žádat po ženichovi výkupné za navrácení nevěsty. Obvykle poskytnete ženich svatebčanům další pohoštění.

Závěr: Svatební oznámení a pozvánky vystavte na nástěnce, přidejte fotografie. S odstupem času pusťte dětem videozáznam, všichni se pobaví podruhé.

Rodinné záležitosti

mezilidské vztahy, komunikace, společenské chování, spolupráce, řešení problémových situací

tužky a papíry, fixy, pastelky, obaly na vizitky, nůžky

Většina dětí žije v rodinách s oběma rodiči nebo alespoň s jedním z nich. Každý člen rodiny se podílí na jejím fungování. Svým jednáním přispívá k atmosféře vztahů mezi členy rodiny. Rodiče se snaží zabezpečit rodinu materiálně a vychovat dobře své děti. Model soužití v rodině, ve které děti vyrostly, si často přenáší do nového partnerského vztahu v dospělém věku. Každá rodina prožívá příjemné i méně příjemné chvíle.

Vytvořte rodiny a prožijte spolu rodinným životem několik dnů (týdnů). Lidé v rodině si vzájemně pomáhají, jsou oporou jeden druhému. Rodiče nesou zodpovědnost za jednání svých nezletilých dětí.

Utvoření rodin: Vytvořte skupiny maximálně pětičlenné. Rozdělte si role: otec, matka a děti (1–3). Otec s matkou se dohodnou na společně užívaném příjmení. Vytvořte si vizitky, na kterých bude uvedeno jméno, příjmení a role v rodině, například Jan Dvořák – syn, Lenka Dvořáková – matka atd. Vizitky noste viditelně připevněné na oděvu.

Identifikace: Nakreslete na papír formátu A3 velké slunce s jednoduchými paprsky, na papír nahoru doprostřed napište příjmení rodiny.

Společně se zamyslete a napište dovnitř slunce, co vás – členy rodiny – spojuje (zájmy, záliby, členství na tábore aj.). Uved'te co nejvíce příkladů. Potom si každý vyberte jiný paprsek a mimo slunce napište, čím jste v rodině výjimeční. Pokud některý člen váhá s odpověďmi, smí ostatní pomoci radou. Uved'te opět co nejvíce možných odpovědí, např. já jediná umím uvařit pudink, jsem krajský přeborník v tenise, měl jsem zlomenou nohu, nosím brýle, navštívila jsem Francii aj.

Při této aktivitě se o sobě členové rodiny vzájemně dozví nové informace.

Návrh jídelníčku: Vaše rodina pojede na týdenní (tuzemskou) dovolenou. Máte zaplacený pobyt a stravu. Vedoucí hotelu vám nabízí možnost navrhnout vlastní jídelníček. Společně navrhnete snídaně, obědy a večeře na sedm dnů, od pondělního oběda do nedělního oběda. První den budete cestovat, proto nepište snídani, a poslední den pojedete domů v odpoledních hodinách.

Vedoucí rozdává nevyplněné jídelní lístky. Rodiny se podepíší a po společné domluvě začnou doplňovat jídla.

Rodina:			Počet osob:
JÍDELNÍ LÍSTEK			Datum od: do:
den	snídaně	oběd	večeře
Po	X		
Út			
St			
Čt			
Pá			
So			
Ne			X

Doplněné jídelníčky vystavte. Mohou si je kromě ostatních rodin přečíst také kuchařky z tábora, jistě jim poslouží jako inspirace při přípravě jídel.

Volný čas: Na dovolené máte spoustu volného času. Přemýšlejte, jak ho může vaše rodina strávit.

Navrhnete a společně realizujete zábavné činnosti vhodné pro volný čas rodiny. Můžete hrát stolní hry, sportovat, jít na vycházku, koupat se apod. Můžete se domluvit s jinou rodinou a volný čas si užít ve větší skupině.

Práva a povinnosti, rozdělení povinností: O dětských právech se mluví stále častěji. Naše republika přijala Úmluvu o právech dítěte v roce 1993. Připojili jsme se tak k dalším státům, ve kterých jsou zabezpečena práva dětí. Seznamte děti s jejich právy. Dítě má právo:

- ▶ na jméno,
- ▶ na rodinu,
- ▶ na státní příslušnost,
- ▶ na ochranu zdraví,
- ▶ na životní úroveň, která zajistí jeho rozvoj,
- ▶ vyslovovat své názory ve všech záležitostech, které se ho týkají,
- ▶ na soukromí,
- ▶ na pokojné shromažďování,
- ▶ na ochranu před týráním a zanedbáváním a další.

Ovšem práva nelze prosazovat na úkor práv jiného člověka. Práva dospělých lidí jsou vymezena v Listině základních práv a svobod.

Rozdělte si povinnosti ve vaší táborové rodině. Dohodněte se, které činnosti budou vykonávat jednotliví členové rodiny, například kdo bude prostírat stůl, uklízet, čistit obuv, ustýlat lůžka aj.

